

ลักษณะการเป็นภาระและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอายุของผู้เป็นภาระ

### ลักษณะการเป็นภาระ

ในการศึกษาลักษณะการมีภาระของลูกจ้างในการอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครัวเรือนและบุคคลที่มีไคอาศัยในครัวเรือนเดียวกัน โดยแบ่งผู้เป็นภาระของลูกจ้างออกเป็น ๒ ประเภทคือ ประเภทที่ ๑ ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ (Perfect Dependant) และประเภทที่ ๒ ผู้เป็นภาระบางส่วน (Partly Dependant)

ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ (Perfect Dependant) ได้แก่บุคคลซึ่งไม่มีรายได้ของตนเอง และได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากลูกจ้างเพียงผู้เดียว ทั้งนี้หมายรวมถึงผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้างและอาศัยอยู่ที่อื่น เช่น กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ ไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ ลูกจ้างซึ่งเป็นบิดามารดาต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู ไม่ว่าบุตรนั้นจะอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้างหรืออาศัยอยู่กับญาติหรือบุคคลอื่นใด ก็จักว่าเป็นผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้าง สำหรับลักษณะของผู้เป็นภาระบางส่วน (Partly Dependant) ได้แก่บุคคลซึ่งมีรายได้จากการทำงานหรือจากผู้อื่น และยังได้รับเงิน, สิ่งของ ฯลฯ โดยสม่ำเสมอจากลูกจ้าง ทั้งนี้หมายความว่าความรวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้างและอาศัยอยู่ที่อื่นเช่นกัน ตัวอย่างเช่น น้องที่ลูกจ้างส่งเสียให้ศึกษาเล่าเรียน บิดามารดาที่ลูกจ้างส่งเงินไปให้ใช้จ่ายทุกเดือน เป็นต้น

จากการศึกษาในเรื่องนี้ พบว่ามีลูกจ้างส่วนหนึ่งไม่มีภาระเลี้ยงดู สามารถใช้จ่ายเงินรายได้จากการทำงานทั้งหมด เพื่อการดำรงชีวิตของตนแต่เพียงผู้เดียว ลูกจ้างอีกส่วนหนึ่งที่มีภาระเลี้ยงดู ซึ่งอาจมีเฉพาะผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ เฉพาะผู้

เป็นภาระบางส่วน หรือมีทั้งผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์และบางส่วน กล่าวได้ว่าลูกจ้าง อาจมีลักษณะการรับภาระเลี้ยงดูแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เป็นภาระจำแนกตามลักษณะการเป็นภาระคือการเป็น ภาระโดยสมบูรณ์และบางส่วนพบว่า ลูกจ้างมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๕ คน โดยลูกจ้างชายมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๗ คน ลูกจ้างหญิงมีจำนวนเฉลี่ย ๑.๘ คน และลูกจ้างมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยส่วนใหญ่ร้อยละ ๑๑.๘ มีผู้เป็นภาระ ๑ คน ร้อยละ ๑๐.๒ มีจำนวน ๒ คน ร้อยละ ๖.๘ มีจำนวน ๓ คน ร้อยละ ๖.๒ มี จำนวน ๔ คน ร้อยละ ๒.๒ มีจำนวน ๕ คน และร้อยละ ๒.๘ มีจำนวน ๖ คน แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนของลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์จำนวนมากขึ้นจะลดลง

สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน โดยลูก จ้างชายมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๓ คน ลูกจ้างหญิง ๒.๗ คน และลูกจ้างร้อยละ ๒๕.๘ มี ผู้เป็นภาระบางส่วน ๒ คน ร้อยละ ๒๐.๖ มีจำนวน ๑ คน และอัตราส่วนของลูก จ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนมากขึ้นจะลดลง เช่นกัน

ผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว แสดงว่าลูกจ้างชายมีจำนวนผู้เป็นภาระ โดยสมบูรณ์เฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างหญิง แต่ลูกจ้างหญิงมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดย เฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างชาย แสดงถึงความรับผิดชอบของชายที่จะต้องให้การอุปการะ เลี้ยงดูสูงกว่าหญิง อันสอดคล้องกับเหตุผลทางวัฒนธรรมที่ให้ชายรับตำแหน่งเป็นผู้ นำครอบครัว เป็นผู้ทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว โดยหญิงเป็นเพียงผู้ช่วย เหลือแบ่งเบาภาระให้ชายเท่านั้น ลูกจ้างหญิงส่วนใหญ่ไม่คงรับภาระเลี้ยงดูอย่าง เต็มที่ คงกระทำไปตามอรรถภาพของตนเท่านั้น (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ อัตราร้อยแสดงจำนวนผู้เป็นภาระ จำแนกตามเพศของลูกจ้าง

จำนวนผู้เป็นภาระ /คน	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้เป็นภาระโดย สมบูรณ์						
ไม่มี	๒๘๑	๖๒.๒	๑๑๗	๕๐.๙	๑๖๔	๗๓.๙
๑	๕๔	๑๑.๙	๒๖	๑๑.๓	๒๘	๑๒.๖
๒	๔๖	๑๐.๒	๒๘	๑๒.๒	๑๘	๘.๑
๓	๒๙	๖.๔	๒๔	๑๐.๔	๕	๒.๓
๔	๒๙	๖.๒	๒๓	๑๐.๐	๕	๒.๓
๕	๑๐	๒.๒	๙	๓.๙	๑	๐.๕
๖	๔	๐.๙	๓	๑.๓	๑	๐.๕
รวม	๔๕๒	๑๐๐	๒๓๐	๑๐๐	๒๒๒	๑๐๐
ผู้เป็นภาระ บางส่วน						
ไม่มี	๑๒๙	๒๘.๕	๘๙	๓๘.๗	๔๐	๑๘.๐
๑	๙๓	๒๐.๖	๕๓	๒๓.๐	๔๐	๑๘.๐
๒	๑๑๗	๒๕.๙	๘๘	๓๘.๙	๒๙	๑๓.๑
๓	๔๐	๘.๘	๑๕	๖.๕	๒๕	๑๑.๓
๔	๓๒	๗.๑	๘	๓.๕	๒๔	๑๐.๘
๕	๒๐	๔.๔	๘	๓.๕	๑๒	๕.๔
๖	๘	๑.๘	๒	๐.๙	๖	๒.๗
๗	๘	๑.๘	๓	๑.๓	๕	๒.๓
๘	๕	๑.๑	๔	๑.๗	๑	๐.๕
รวม	๔๕๒	๑๐๐	๒๓๐	๑๐๐	๒๒๒	๑๐๐

๑. การอยู่อาศัยของผู้เป็นภาระ

ถึงกล่าวแล้วว่า ผู้เป็นภาระนั้นอาจอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้างหรือแม่ก็ได้ ซึ่งได้พบว่ากลุ่มลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ร้อยละ ๓๓.๘ มีเพียงร้อยละ ๔.๐ ที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์มีได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๕.๘ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และส่วนใหญ่อ้อยละ ๔.๖ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อาศัยอยู่ในครัวเรือนจำนวน ๒ คน (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ อัตราร้อยละแสดงจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง

ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้าง	จำนวน	ร้อยละ
๑ คน	๓๖	๘.๐
๒ คน	๓๙	๘.๖
๓ คน	๒๒	๔.๙
๔ คน	๒๔	๕.๓
๕ คน	๑๐	๒.๒
๖ คน	๔	๐.๙
ไม่อยู่ในครัวเรือน	๓๖	๘.๐
ผู้ที่ไม่มีภาระโดยสมบูรณ์	๒๘๑	๖๒.๒
รวม	๔๕๒	๑๐๐.๐

ในจำนวนลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๙๑.๕ นั้น พบว่ามีลูกจ้าง ร้อยละ ๔๔.๐ ที่ผู้เป็นภาระบางส่วนมิได้อาศัยอยู่ด้วย มีเพียงร้อยละ ๒๗.๕ ที่ผู้เป็นภาระบางส่วนอาศัยอยู่ในครัวเรือนเกี่ยวกับลูกจ้าง ในขณะที่ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อาศัยอยู่ในครัวเรือนเกี่ยวกับลูกจ้างเป็นส่วนใหญ่ นับเป็นลักษณะที่แตกต่างกัน สำหรับจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเกี่ยวกับลูกจ้างมีจำนวนตั้งแต่ ๑ - ๗ คน โดยมีจำนวน ๑ และ ๒ คนใน อัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ ๑๐.๒ และ ๑๐.๘ ตามลำดับ และมีจำนวนตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป เพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละแสดงจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเกี่ยวกับลูกจ้าง

ผู้เป็นภาระบางส่วนในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
๑ คน	๔๖	๑๐.๒
๒ คน	๔๔	๑๐.๘
๓ คน	๑๒	๒.๗
๔ คน	๗	๑.๕
๕ คน	๓	๐.๗
๖ คน	๒	๐.๕
๗ คน	๕	๑.๑
ไม่อยู่ในครัวเรือน	๑๔๔	๔๔.๐
ผู้ที่ไม่มีภาระบางส่วน	๑๒๕	๒๗.๕
รวม	๔๕๒	๑๐๐.๐

## ๒. ประเภทผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์

ในการศึกษาถึงผู้ที่เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้าง ได้แบ่งบุคคลออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑ บุตร ๒ ภรรยาหรือสามี ๓ บิดา/มารดา ๔ ญาติระดับชั้นเหนือกว่า ได้แก่ น้า อา ป้า ปู่ ย่า ตา ยาย และ ทวด ๕ ญาติในระดับชั้นเดียวกัน ได้แก่ พี่ น้อง และ ลูกพี่ลูกน้อง ๖ ญาติในระดับชั้นต่ำกว่า ได้แก่ หลาน หลานสาว หลานเขย จากการศึกษาพบว่า ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๐.๘ ได้แก่ บุตร รองลงมา ร้อยละ ๒๕.๒ ได้แก่ ภรรยาหรือสามี อันสืบมา ร้อยละ ๑๕.๕ ได้แก่ บิดา/มารดา ร้อยละ ๑๒.๖ ได้แก่ ญาติในระดับชั้นเดียวกัน ส่วนที่เหลือ ๒ กลุ่มคือ ญาติในระดับชั้นเหนือกว่าและต่ำกว่า มีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่เป็นอัตราส่วนที่ต่ำมาก (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงประเภทผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์

ประเภทของผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์	จำนวน	ร้อยละ
บุตร	๑๑๐	๔๐.๘
สามี/ภรรยา	๗๖	๒๕.๒
บิดา/มารดา	๕๓	๑๕.๕
ญาติระดับชั้นเหนือกว่า	๓	๑.๑
ญาติระดับชั้นเดียวกัน	๓๔	๑๒.๖
ญาติระดับชั้นต่ำกว่า	๕	๑.๘
รวม	๒๗๑	๑๐๐.๐

### ๓. อายุและเพศของผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์

ลักษณะอีกประการหนึ่งของผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์ได้แก่อายุและเพศ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์เพศชายมีจำนวนน้อยกว่าหญิง โศกมีชาย ๓๓๘ คน และหญิง ๕๕๕ คน คิดเป็นสัดส่วนชาย : หญิง = ๓ : ๕ และผู้เป็นภาระเพศชายร้อยละ ๓๑.๘ มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๒๕.๓ มีอายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๒๐.๖ มีอายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๑๔.๒ มีอายุ ๓๕ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๕.๐ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ผลที่ได้จึงกล่าวเห็นได้ว่ามีผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์อายุ ๑๕ - ๓๕ ปีมากที่สุด ทั้งนี้ผู้มีอายุดังกล่าวเป็นผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน น่าจะเป็นบุคคลที่สามารถพึ่งตัวเองได้ในเชิง เศรษฐกิจ แต่กลับเป็นผู้ที่ยังต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่

สำหรับผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์เพศหญิงพบว่า ร้อยละ ๓๒.๔ มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๒๕.๓ มีอายุระหว่าง ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๒๐.๗ มีอายุระหว่าง ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๑๔.๑ มีอายุระหว่าง ๓๕ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๗.๑ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป นับว่าผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์เพศหญิงอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี มีอัตราส่วนมากที่สุดเช่นเดียวกับชาย สำหรับผู้เป็นภาระในกลุ่มอายุ ๐ - ๗ ปี และ ๘ - ๑๔ ปี มีอัตราส่วนรองลงไป อันเป็นการสอดคล้องกับผลการศึกษากิจการหนึ่งที่ว่าบุตรคือผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์ส่วนใหญ่ของลูกจ้าง

ผลที่ได้จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์ในกลุ่มอายุแรก ๆ สูง โศกร้อยละ ๒๕.๔ เป็นผู้ที่มีอายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๒๐.๗ เป็นผู้ที่มีอายุ ๘ - ๑๔ ปี โศกเฉพาะในกลุ่ม อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี มีอัตราส่วนสูงที่สุดร้อยละ ๓๒.๔ นับว่ากลุ่มเด็กทั้งเด็กวัยก่อนเรียนและเด็กวัยเรียน ซึ่งได้แก่บุตรของลูกจ้าง เป็นกลุ่มผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์ที่สำคัญของลูกจ้าง และสาเหตุที่อัตราส่วนผู้เป็นภาระโศกสมบูรณ์ที่มีอายุ ๑๕ - ๓๕ ปีสูงที่สุด เพราะประกอบด้วยบุคคลหลายประเภทคือ บุตร สามี/ภรรยา และน้องของลูกจ้าง มีบุตรทั้งเช่นผู้เป็นภาระในกลุ่มอายุที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ด้วยเหตุอีก ๒ ประการคือ ประการที่ ๑ บุตรของลูกจ้างที่เรียนจบการศึกษาภาคบังคับแต่ยังคงศึกษาต่อไปอีก เนื่องจากปัจจุบันคนเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น พ่อแม่ก็ยินดีส่งเสริมให้บุตรได้ศึกษาเล่าเรียนให้สูงที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

เมื่อบุตรยังคงศึกษาเล่าเรียนอยู่ไม่สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ บิดา/มารคาก็ยังต้องรับภาระเลี้ยงดูต่อไป จนกว่าบุตรจะเรียนจบได้ทำงาน และมีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง นอกจากนั้นลูกจ้างส่วนหนึ่งอาจต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่น้องท้วม ประการที่ ๒ คู่สมรสของลูกจ้าง ซึ่งเกือบทั้งหมดคือภรรยาของลูกจ้างชายที่ทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้าง เป็นผู้ไม่มีรายได้ต้องอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของลูกจ้าง (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ

เพศ \ กลุ่มอายุ	กลุ่มอายุ					รวม
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๕	๖๐ <sup>+</sup>	
ชาย	(๕๖)	(๗๐)	(๑๐๘)	(๕๘)	(๑๓)	(๓๓๘)
	๒๘.๓	๒๐.๖	๓๑.๘	๑๘.๒	๕.๐	๑๐๐
หญิง	(๑๘๓)	(๑๒๒)	(๑๘๓)	(๘๘)	(๘๒)	(๕๘๘)
	๒๘.๗	๒๐.๗	๓๒.๘	๑๕.๑	๗.๑	๑๐๐
รวม	(๒๓๙)	(๑๙๒)	(๓๐๑)	(๑๓๗)	(๙๕)	(๘๕๕)
	๒๕.๘	๒๐.๗	๓๒.๘	๑๕.๘	๖.๓	๑๐๐

#### ๔. ประเภทผู้เป็นภาระบางส่วน

สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างสามารถแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท เช่นเดียวกับผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ดังกล่าวแล้ว ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ร้อยละ ๕๑.๔ ของผู้เป็นภาระบางส่วน ได้แก่บิดา/มารคา ร้อยละ ๒๖.๓ เป็นญาติในระดั้บชั้นเดียวกัน ได้แก่ พี่และน้อง ร้อยละ ๑๑.๖ คือบุตรของลูกจ้าง สำหรับบุคคลอื่นคือภรรยา/สามี ญาติในระดั้บชั้นเหนือกว่าและญาติในระดั้บชั้นต่ำกว่ามีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ ๔.๔, ๒.๘ และ ๓.๕



ตามลำดับ นับว่าบิดา/มารดา เป็นภาระบางส่วนกลุ่มใหญ่ที่สุด และมีอัตราส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เป็นภาระบางส่วนทั้งหมด กลุ่มที่สองคือญาติในระดับชั้นเดียวกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นทางเครือญาติในสังคมไทย ไม่ว่าจะลูกจ้างจะอาศัยอยู่กับบิดา/มารดา พี่/น้องหรือไม่ก็ยังคงรับภาระส่งเสียเงินทองให้ครอบครัวอยู่เสมอ (ตารางที่ ๖)

ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละแสดงประเภทผู้เป็นภาระบางส่วน

ประเภทผู้เป็นภาระบางส่วน	จำนวน	ร้อยละ
บุตร	๕๖	๑๑.๖
ภรรยา/สามี	๒๑	๔.๔
บิดา/มารดา	๒๔๘	๕๑.๔
ญาติระดับชั้นเหนือกว่า	๑๔	๒.๘
ญาติระดับชั้นเดียวกัน	๑๒๗	๒๖.๓
ญาติระดับชั้นต่ำกว่า	๑๗	๓.๕
รวม	๕๘๓	๑๐๐.๐

ความแตกต่างระหว่างผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์และผู้เป็นภาระบางส่วน ซึ่งในกรณีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ส่วนใหญ่คือบุตรและคู่สมรส เป็นภาระในลักษณะที่ลูกจ้างชายดำรงตำแหน่งผู้นำครอบครัว จึงมีหน้าที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูภรรยา ซึ่งทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้าง และบุตรซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ในขณะที่บิดา/มารดาเป็นภาระบางส่วนมากกว่า เป็นภาระโดยสมบูรณ์ แม้ว่าจะมีอัตราส่วนสูงถึง ๒ ลักษณะก็ตาม ทั้งนี้อธิบายได้ว่า

ถ้าบิดา/มารดาอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้างก็มักได้รับการเลี้ยงดูทุกประการจากลูกจ้าง แต่ถ้าบิดา/มารดามิได้อยู่รวมในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง โดยลูกจ้างแยกครอบครัวของตนเองออกมาอยู่ต่างหาก หรืออาจเดินทางจากบ้านที่อยู่ในต่างจังหวัดเข้ามาทำงานก็มักส่งเงินหรือสิ่งของให้บิดา/มารดา ดังเช่น ลูกจ้างที่เคยอาศัยอยู่ในภาคอีสานแล้วอพยพเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่หอพักโรงงาน แล้วส่งเงินให้บิดา/มารดาทุกเดือน เป็นเงินเดือนละ ๒๐๐ บาท เป็นต้น สำหรับพี่/น้องซึ่งจัดเป็นญาติในระดับชั้นเดียวกันของลูกจ้างส่วนใหญ่ จะเป็นผู้เป็นภาระบางส่วนมากกว่า เพราะพี่น้องลูกจ้างที่ยังไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ จะได้รับทั้งความช่วยเหลือจากพี่น้องคนอื่น และบิดา/มารดาของตนด้วย

บุคคลประเภทญาติสูงอายุของลูกจ้าง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มญาติระดับชั้นเหนือกว่า และหลานซึ่งจัดเป็นญาติในระดับชั้นต่ำกว่า เป็นภาระบางส่วนมากกว่าโดยสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นญาติที่ห่างออกไป และบุคคลเหล่านี้ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุตรในกรณีผู้สูงอายุ และบิดา/มารดาในกรณีเด็กอยู่แล้ว เนื่องจากสังคมคาดหวังให้บุตรกตัญญูแก่เวทีคือบุพการี โดยการให้การเลี้ยงดูบิดา/มารดา และถือเป็นหน้าที่ของบิดา/มารดาที่จะต้องให้การเลี้ยงดูบุตรจนบรรลุนิติภาวะ ทั้งนี้กฎหมายก็ยังมีบัญญัติไว้ว่า บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดา/มารดา และบิดา/มารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาคามสมควรแก่บุตร ในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ ตามมาตรา ๑๕๖๓ และ ๑๕๖๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับสิ่งของที่ลูกจ้างให้แก่ผู้เป็นภาระบางส่วนของตน พบว่าส่วนใหญ่แล้วลูกจ้างจะให้เงินในระยะเวลาที่สม่ำเสมอ เดือนละ ๑ ครั้ง หรือ ๒ - ๓ เดือนต่อ ๑ ครั้งลูกจ้าง

สัมฤทธิ์ รัตนคารา. ผู้รวบรวม, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์  
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วีรชินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๒). หน้า ๕๖๕.

ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔.๐ ให้เงินแก่ผู้เป็นภาระบางส่วนของคน รองลงมาคือร้อยละ ๑๖.๐ ให้อาหาร ร้อยละ ๑๒.๗ ให้การรักษาพยาบาลในเวลาเจ็บป่วย ร้อยละ ๑๑.๕ ให้เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และร้อยละ ๗.๔ และ ๘.๕ ให้ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ (ตารางที่ ๗)

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละแสดงลักษณะการให้ของลูกจ้างแก่ผู้เป็นภาระบางส่วน

ลักษณะการให้	จำนวน	ร้อยละ
เงิน	๒๕๔	๔๔.๐
เสื้อผ้า	๗๕	๑๑.๕
อาหาร	๑๐๘	๑๖.๐
ที่อยู่อาศัย	๕๐	๗.๔
การรักษาพยาบาล	๘๖	๑๒.๗
อื่น ๆ	๕๘	๘.๕
รวม	๖๘๐	๑๐๐

ลักษณะการให้ของลูกจ้างดังกล่าวแล้วนี้ มิได้หมายความว่าลูกจ้างแต่ละคนให้แก่ผู้เป็นภาระของตนอย่างไร ใดอย่างหนึ่ง เพียงอย่างเดียว แต่ลูกจ้างคนหนึ่งอาจให้มากกว่าหนึ่งอย่าง หรือทั้งหมดก็ได้ อย่างไรก็ตาม การที่ลูกจ้างให้เงินแก่ผู้เป็นภาระส่วนใหญ่เนื่องจากมีความสะดวก ๒ ประการคือ ประการแรกผู้รับสามารถนำเงินไปซื้ออะไรก็ได้ ประการที่สองสามารถส่งไปให้ผู้รับที่อยู่ห่างไกลได้โดยสะดวกและเสียค่าส่งเพียงเล็กน้อย

## ๕. อายุและเพศของผู้เป็นภาระบางส่วน

ผู้เป็นภาระบางส่วนเป็นหญิงมากกว่าชาย คิดเป็นอัตราส่วนชาย : หญิง = ๓ : ๔ สำหรับชายผู้เป็นภาระพบว่า ร้อยละ ๒๕.๘ ของผู้เป็นภาระบางส่วนเพศชายมีอายุระหว่าง ๓๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๒๕.๒ มีอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๑๗.๐ มีอายุ ๔ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๑๔.๓ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป และร้อยละ ๑๐.๗ คือผู้เป็นภาระบางส่วนเพศชายอายุ ๐ - ๓ ปี สำหรับหญิงผู้เป็นภาระบางส่วนพบว่าร้อยละ ๓๑.๖ ของผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๒๖.๔ มีอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๑๖.๔ มีอายุ ๔ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๑๕.๗ มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป และร้อยละ ๘.๘ คือผู้เป็นภาระบางส่วนเพศหญิง อายุ ๐ - ๓ ปี แสดงให้เห็นว่าแบบแผนค่านอายุของผู้เป็นภาระบางส่วนของทั้ง ๒ เพศคล้ายคลึงกัน (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระบางส่วน จำแนกตามอายุและเพศ

เพศ \ กลุ่มอายุ	กลุ่มอายุ					รวม
	๐-๓	๔-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๕	๖๐+	
ชาย	(๘๔)	(๑๓๓)	(๒๒๑)	(๒๓๔)	(๑๑๒)	(๗๘๔)
	๑๐.๗	๑๗.๐	๒๕.๒	๒๕.๘	๑๔.๓	๑๐๐.๐
หญิง	(๑๐๓)	(๑๗๑)	(๒๗๕)	(๓๒๘)	(๑๖๔)	(๑,๐๔๑)
	๘.๘	๑๖.๔	๒๖.๔	๓๑.๖	๑๕.๗	๑๐๐.๐
รวม	(๑๘๗)	(๓๐๔)	(๔๙๖)	(๕๖๒)	(๒๗๖)	(๑,๘๒๖)
	๑๐.๒	๑๖.๖	๒๗.๒	๓๐.๘	๑๕.๒	๑๐๐.๐

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้เป็นภาระบางส่วนทั้งชายและหญิงมีจำนวนสูงที่สุด ในกลุ่มอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี อันเป็นวัยแรงงานเช่นเดียวกัน และเมื่อรวมผู้เป็นภาระบางส่วนใน ๒ กลุ่มอายุ คืออายุ ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปีแล้ว พบว่ามีจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของผู้ เป็นภาระบางส่วนทั้งหมดในอัตราส่วนร้อยละ ๕๕.๐ ที่เกี่ยว สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนใน กลุ่มอายุ ๐ - ๑๔ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๔๒.๐ เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่ามีผู้เป็น ภาระบางส่วน ซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน จำนวนมากกว่าวัยเป็นภาระจริง ๆ เสียอีก

ในการคำนวณหาอัตราส่วนผู้เป็นภาระ (Dependency Ratio) ได้แบ่งผู้เป็น ภาระออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ เด็กอายุ ๐ - ๑๔ ปี และคนชราอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งจัดเป็นวัย ที่พึ่งตัวเองไม่ได้ในทาง เศรษฐกิจ อัตราส่วนที่ได้เป็นการคำนวณอย่างหยาบที่สามารถแสดง และเปรียบเทียบโดยส่วนรวมเท่านั้น โดยข้อเท็จจริงแล้ว ผู้เป็นภาระมิใช่จะมีอายุตามที่กำหนด ไว้ แต่มีผู้อยู่ในวัยแรงงานคืออายุ ๑๕ - ๖๐ ปีด้วย ในกรณีที่ไม่สามารถพึ่งพาตัวเองและตก เป็นภาระเลี้ยงดูของบุคคลอื่น ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้ได้พบผู้เป็นภาระเช่นนี้เป็นอันมาก และมี อยู่ทั้งในลักษณะการ เป็นภาระโดยสมบูรณ์ และเป็นภาระบางส่วน ในการศึกษารุ่นนี้ได้แบ่ง อายุของผู้เป็นภาระออกเป็น ๕ กลุ่มอายุ คือกลุ่มที่ ๑ อายุ ๐ - ๗ ปี จัดเป็นวัยก่อนเข้าเรียน หรือเรียนในชั้นอนุบาล เพื่อ เป็นการเตรียมตัวสู่ชั้นการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มที่ ๒ อายุ ๘ - ๑๔ ปี จัดเป็นวัยศึกษาเล่าเรียนในการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งจะวางพื้นฐานให้สามารถศึกษาต่อในสาขา วิชาที่ถนัด หรือออกไปประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช่มือเฉพาะ กลุ่มที่ ๓ อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี จัดเป็นวัยแรงงานตอนต้น ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าในวัยนี้ บุคคลควรทำงานมีรายได้เพียงพอแก่ การดำรงชีวิตของตนเอง และเป็นที่พึ่งพาของบุคคลอื่นได้บ้าง แต่ในปัจจุบันบิดา/มารดาส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาของบุตรและพยายามส่งเสียบุตรให้ได้ศึกษาเล่าเรียนสูงที่สุดเท่าที่ บุตรจะสามารถศึกษาได้ เป็นเหตุให้วัยศึกษาเล่าเรียนขยายออกไปแล้วแต่จะศึกษาถึงระดับใด ถ้าศึกษาจนจบปริญญาตรีก็ต่ออีก ๑๐ ปีเศษ และบุตรก็จะมีอายุ ๒๐ ปีเศษแล้ว ซึ่งในช่วง เวลาเหล่านี้ บุตรย่อมไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของบิดา/มารดาที่จะต้องให้การ

อุปการะเลี้ยงดูโดยตลอด กลุ่มที่ ๓ อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี จัดเป็นวัยแรงงานตอนปลาย เป็นวัยที่เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่การงานที่แน่นอนมั่นคง พร้อมทั้งมีครอบครัวของตนเองที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู แต่บุคคลในวัยนี้หลายคนก็ไม่มีรายได้จากการทำงาน และจำเป็นต้องพึ่งพามูลค่าอื่นอยู่นั่นเอง กลุ่มสุดท้ายอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จัดเป็นผู้พ้นวัยแรงงานแล้ว น่าจะต้องพึ่งพามูลค่าอื่นในการดำรงชีวิต แต่ข้อเท็จจริงคนกลุ่มนี้หลายคนยังช่วยตัวเองได้ โดยอาจจะยังทำงานต่อไป หรือมีรายได้จากบำนาญ, บำนาญหรือมีรายได้อื่น ๆ ที่ทำให้ไม่ต้องตกเป็นภาระของผู้ใด

### ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอายุของผู้เป็นภาระ

#### ๑. อายุ

โดยที่ลูกจ้างมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์และบางส่วนในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์พบว่า ร้อยละ ๕๔.๔ ของลูกจ้างทั้งหมด มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๑๑.๕ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๓๓.๕ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๑๐.๖ ปี ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๕.๑ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนพบว่าร้อยละ ๑๒.๔ ของลูกจ้างทั้งหมดมีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๑๖.๖ มีผู้เป็นภาระบางส่วน อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๓๑.๕ ปี ผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๔๒.๗ มีผู้เป็นภาระบางส่วน อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๓๓.๕ มีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนของลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นอายุ ๐ - ๗ ปี สูงกว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงว่าผู้เป็นภาระอายุ ๐ - ๗ ปี เป็นเด็กที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องตกเป็นภาระของบิดา/มารดา ที่ต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู และการที่คนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นภาระบางส่วนเนื่องจากลูกจ้างมีคู่สมรสรวมกับภาระเลี้ยงดูนั่นเอง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของลูกจ้างกับอายุของผู้เป็นภรรยา พบว่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๙ ปี ร้อยละ ๓๔.๘ เป็นผู้มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ร้อยละ ๓๒.๖ เป็นผู้มีอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี และร้อยละ ๑๔.๕ เป็นผู้มีอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๔ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๒๕.๘ เป็นผู้มีอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี ร้อยละ ๒๔.๐ เป็นผู้มีอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี และร้อยละ ๒๐.๔ เป็นผู้มีอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๓๔.๐ เป็นผู้มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี และร้อยละ ๒๖.๔ เป็นผู้มีอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๒๒.๘ เป็นผู้มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี และ ๓๐ - ๓๔ ปี สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๘.๒ เป็นผู้มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี แสดงให้เห็นว่าลูกจ้างที่มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นอายุ ๔ - ๑๔ ปี สูงกว่าช่วงอายุอื่น

การที่ผลการศึกษาเป็นดังกล่าวน่าจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า ลูกจ้างที่มีอายุระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี ได้เริ่มต้นทำงานที่มั่นคงและมีรายได้แน่นอน สามารถเป็นที่พึ่งพาของบุคคลอื่น ๆ ได้ ถ้าลูกจ้างในกลุ่มอายุนี้มีบุตร ๆ นั้นก็ยังเด็กอยู่มาก ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน ๙ ปี จนกว่าลูกจ้างจะมีอายุสูงขึ้น จนอยู่ในกลุ่มอายุที่มากขึ้นมาคือ ๓๐ - ๓๔ ปี ๓๕ - ๓๙ ปี และ ๔๐ - ๔๔ ปี บุตรของตนก็จะมีอายุมากขึ้นด้วย อันเป็นเหตุให้ลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี ส่วนใหญ่มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๔ - ๑๔ ปีนั่นเอง

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๙ ปีส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๔.๕ คงเป็นผู้มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี เช่นกัน แต่ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๔ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่คือร้อยละ ๓๔.๓ ๓๖.๓ และ ๔๕.๖ เป็นผู้มีอายุ ๒๐ - ๒๔ ปีทั้งสิ้น ส่วนลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๒ มีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี อธิบายได้ว่า เมื่อลูกจ้างได้ทำงานมีรายได้จะต้องช่วยรับภาระเลี้ยงดูจากพ่อแม่ โดยการส่งเสียเลี้ยงดูน้อง ๆ รวมทั้งตัวพ่อแม่เอง ซึ่งทำงานเกษตรกรรมและมีรายได้ไม่แน่นอน จึงทำให้ลูกจ้างอายุ ๒๐ - ๒๔ ปีต้องรับภาระบางส่วนในอัตราส่วนสูงทุกกลุ่มอายุ

ยกเว้นผู้เป็นภรรยาอายุ ๐ - ๗ ปี ซึ่งได้แก่บุตรและอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งได้แก่บิดา/มารดา  
ปู่/ย่า ตา/ยาย เป็นภรรยาบางส่วนของผู้จ้างอายุ ๒๕ - ๒๘ ปี เนื่องจากผู้จ้างในกลุ่มอายุ  
ดังกล่าวได้แต่งงานและเริ่มมีบุตรแล้ว มีหลักฐานมั่นคงพอจะเป็นที่พึ่งของญาติผู้ใหญ่ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้จ้างที่ต้องรับภาระหนักทั้งภาระโดยสมบูรณ์และบางส่วนได้แก่ผู้จ้างอายุ ๒๕ - ๒๘ ปี  
นั่นเอง) (ตารางที่ ๕)



ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามอายุของลูกจ้าง

อายุ ของลูกจ้าง	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๕	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๕	๖๐ <sup>+</sup>
๑๕ - ๑๙	-	-	=	(๒) ๕.๒	(๑) ๕.๓	(๒) ๓.๕	(๕) ๑๒.๐	(๕) ๖.๓	(๒๕) ๑๕.๐	(๖) ๕.๗
๒๐ - ๒๔	(๕) ๖.๐	(๒) ๓.๗	(๑๐) ๕.๕	(๔) ๘.๕	(๒) ๘.๖	(๑๘) ๓๑.๐	(๒๕) ๓๘.๗	(๕๓) ๓๖.๗	(๘๘) ๕๕.๖	(๒๕) ๒๒.๖
๒๕ - ๒๙	(๒๕) ๓๕.๕	(๕) ๕.๓	(๓๖) ๓๕.๐	(๑๑) ๒๒.๕	(๕) ๓๕.๒	(๒๐) ๓๕.๕	(๒๑) ๒๘.๐	(๕๑) ๓๕.๕	(๕๕) ๒๘.๕	(๓๓) ๓๑.๒
๓๐ - ๓๔	(๒๗) ๓๒.๖	(๑๑) ๒๐.๕	(๒๘) ๒๖.๕	(๑๑) ๒๒.๕	(๕) ๑๗.๕	(๕) ๑๕.๕	(๘) ๑๐.๗	(๑๓) ๕.๐	(๕) ๕.๘	(๑๗) ๑๖.๐
๓๕ - ๓๙	(๑๒) ๑๕.๕	(๑๓) ๒๕.๐	(๑๒) ๑๑.๓	(๔) ๘.๕	(๓) ๑๓.๑	(๗) ๑๒.๑	(๕) ๖.๗	(๕) ๖.๓	(๖) ๓.๑	(๑๓) ๑๒.๓
๔๐ - ๔๔	(๗) ๘.๕	(๑๔) ๒๕.๕	(๑๑) ๑๐.๕	(๕) ๑๕.๗	(๓) ๑๓.๑	(๑) ๑.๗	(๑) ๑.๓	(๓) ๒.๑	(๒) ๑.๐	(๗) ๖.๖
๔๕ - ๔๙	(๒) ๒.๕	(๘) ๑๕.๘	(๗) ๖.๖	(๕) ๑๑.๓	(๑) ๕.๓	(๑) ๑.๗	(๑) ๑.๓	(๔) ๒.๘	(๒) ๑.๐	(๓) ๒.๘
๕๐ - ๕๔	(๑) ๑.๒	(๑) ๑.๕	(๒) ๑.๕	(๒) ๔.๒	- -	- -	(๑) ๑.๓	(๒) ๑.๕	(๒) ๑.๐	(๓) ๒.๘
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๕) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

๒. เพศ

ในการศึกษาลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาในกลุ่มอายุต่าง ๆ โดยพิจารณาตามเพศของลูกจ้าง พบว่า ลูกจ้างชายร้อยละ ๒๖.๕ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๑๕.๗ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๓๗.๔ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๑๓.๐ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๕.๗ มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป นับว่าลูกจ้างชายส่วนใหญ่มียุเป็นภรรยาอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี สำหรับลูกจ้างหญิงมีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ในอัตราส่วนต่ำกว่าชาย คือร้อยละ ๕.๕ ของลูกจ้างหญิงมีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๕.๑ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๕.๐ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๘.๑ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๕.๕ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาโดยนำสถานภาพสมรสของลูกจ้างมาเกี่ยวข้อง พบว่าลูกจ้างชายที่สมรสแล้ว มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ทุกกลุ่มอายุสูงกว่าผู้เป็นโสด หมาย หย่า และแยกกันอยู่ ยกเว้นผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เพียงกลุ่มเดียวที่ลูกจ้างโสดมีมากกว่ากลุ่มอื่น สำหรับลูกจ้างหญิงก็มีลักษณะเช่นเดียวกับชายคือ หญิงสมรสมีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ทุกกลุ่มอายุสูงกว่าหญิงสถานภาพอื่นยก เว้นกลุ่มอายุ ๘ - ๑๔ ปีที่หญิงหม้ายมีผู้เป็นภรรยาจำนวนมากที่สุดร้อยละ ๕๕.๖

ลูกจ้างชายมีผู้เป็นภรรยาบางส่วนในแต่ละกลุ่มอายุแตกต่างกันด้วยดังนี้คือ ร้อยละ ๗.๔ ของลูกจ้างชายมีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๑๑.๓ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๒๗.๔ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๓๓.๐ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๒๖.๖ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป สำหรับลูกจ้างหญิงพบว่าส่วนใหญ่อายุร้อยละ ๑๔.๕ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี ร้อยละ ๒๒.๑ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๓๖.๕ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๕๒.๗ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี และร้อยละ ๒๔.๓ มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งเห็นได้ว่าลูกจ้างทั้งชายและหญิงมีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี มากที่สุด นับเป็นข้อแตกต่างจากอายุผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ที่ลูกจ้างส่วนใหญ่ต้องรับภาระเลี้ยงดูทั้งกล่าวแล้ว

ในเรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างสถานภาพสมรสกับอายุของผู้เป็นภาระบางส่วน พบว่า ลูกจ้างชายที่สมรสแล้ว มีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี มากที่สุดร้อยละ ๓๑.๘ และผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๕๗.๗ สำหรับลูกจ้างชายโสดมีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี มากที่สุดร้อยละ ๖๕.๘, ๕๔.๐ และ ๓๑.๐ ตามลำดับ กรณีลูกจ้างหญิงก็มีลักษณะเช่นเดียวกับชาย คือลูกจ้างหญิงโสดมีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี มากที่สุดร้อยละ ๓๓.๕, ๖๙.๑ และ ๔๑.๒ ตามลำดับ ลูกจ้างหญิงที่สมรสแล้ว มีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ ๓๘.๑ และ ๔๘.๑ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๐)

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่า ลูกจ้างที่สมรสแล้วจะต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลในหลายกลุ่มอายุ ในขณะที่ลูกจ้างโสดก็ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลในหลายกลุ่มอายุเช่นกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ลูกจ้างโสดยังไม่มีครอบครัวของตนเอง จึงร่วมรับผิดชอบในครอบครัวของบิดา/มารดา แต่ลูกจ้างที่สมรสแล้วมีครอบครัวของตนเองที่จะต้องเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวโดยปราศจากผู้ร่วมรับภาระเลี้ยงดู หรือกล่าวได้ว่าลูกจ้างโสดส่วนใหญ่รับภาระเลี้ยงดูเพียงบางส่วน แต่เมื่อสมรสแล้วจะต้องเปลี่ยนเป็นรับภาระโดยสมบูรณ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๐ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามสถานภาพสมรสและเพศ  
ของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
ชาย	(๖๑) ๑๐๐	(๓๖) ๑๐๐	(๘๖) ๑๐๐	(๓๐) ๑๐๐	(๑๓) ๑๐๐	(๑๗) ๑๐๐	(๒๖) ๑๐๐	(๖๓) ๑๐๐	(๗๖) ๑๐๐	(๕๒) ๑๐๐
โสด	(๑) ๑.๗	(๒) ๕.๖	(๑๔) ๑๖.๕	(๘) ๒๖.๗	(๗) ๕๓.๘	(๗) ๒๘.๖	(๑๗) ๖๕.๕	(๓๔) ๕๔.๐	(๕๔) ๗๑.๐	(๒๐) ๓๘.๕
สมรส	(๕๘) ๕๕.๕	(๓๔) ๔๔.๔	(๗๑) ๘๒.๕	(๒๒) ๗๓.๓	(๕) ๓๘.๕	(๑๐) ๗๑.๔	(๗) ๒๖.๕	(๒๗) ๔๒.๕	(๒๑) ๒๗.๖	(๓๐) ๕๗.๗
หม้าย	(๒) ๓.๓	-	(๑) ๑.๑	-	(๑) ๗.๗	-	(๒) ๗.๗	(๒) ๓.๑	(๑) ๑.๔	(๒) ๓.๘
หญิง	(๒๒) ๑๐๐	(๑๘) ๑๐๐	(๒๐) ๑๐๐	(๑๘) ๑๐๐	(๑๐) ๑๐๐	(๔๑) ๑๐๐	(๔๔) ๑๐๐	(๘๑) ๑๐๐	(๑๑๗) ๑๐๐	(๕๔) ๑๐๐
โสด	(๑) ๔.๖	-	(๓) ๑๕.๐	(๘) ๔๔.๔	(๒) ๒๑.๐	(๘) ๑๔.๕	(๓๖) ๗๓.๕	(๕๖) ๖๕.๑	(๔๕) ๘๑.๒	(๒๔) ๔๔.๔
สมรส	(๑๔) ๖๓.๖	(๘) ๔๔.๔	(๑๒) ๖๐.๐	(๘) ๔๔.๔	(๕) ๕๐.๐	(๓๒) ๗๘.๑	(๑๓) ๒๖.๕	(๒๒) ๒๗.๒	(๒๐) ๑๗.๑	(๒๖) ๔๘.๑
หม้าย	(๗) ๓๑.๘	(๑๒) ๕๕.๖	(๕) ๒๕.๐	(๒) ๑๑.๒	(๓) ๓๐.๐	(๑) ๒.๔	-	(๓) ๓.๗	(๒) ๑.๗	(๔) ๗.๕

### ๓. จำนวนบุตร

เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรของลูกจ้างกับอายุของผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ ซึ่งการไม่มีบุตรและมีบุตรจำนวนแตกต่างกันน่าจะมีผลต่ออายุของผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ จากการ ศึกษาในเรื่องนี้พบว่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๒.๒ มีบุตร ๑ คน ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๘ - ๑๔ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๕.๒ มีบุตร ๓ คน ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๗.๔ เป็นผู้ไม่มีบุตร ๑ คน ลูกจ้างที่มี ผู้เป็นภรรยาอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๐.๔ เป็นผู้มีบุตร ๓ คน และลูกจ้างร้อยละ ๑๗.๔ ที่มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นผู้ไม่มีบุตรและมีบุตร ๑ คน เท่ากัน ทั้งนี้แสดงว่าจำนวน บุตรของลูกจ้างมีความสัมพันธ์กับอายุของผู้เป็นภรรยาในกลุ่มอายุแรก ๆ คืออายุ ๐ - ๗ ปีและ ๘ - ๑๔ ปีเท่านั้น ไม่มีผลต่อผู้เป็นภรรยาในกลุ่มอายุอื่น ๆ **แต่อย่างใด**

ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปีส่วนใหญ่อ้อยละ ๓๗.๕ เป็นผู้มีบุตร ๑ คน ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ส่วนใหญ่อ้อยละ ๕.๔ เป็นผู้มีบุตร ๒ คน ลูกจ้าง ที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่อ้อยละ ๑๒.๕ ไม่มีบุตร ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา บางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่อ้อยละ ๕.๔ เป็นผู้มีบุตร ๑ คน และลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา บางส่วนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่อ้อยละ ๑๗.๐ เป็นผู้มีบุตร ๒ คน นับว่าจำนวนบุตรมีผลต่อ อายุของผู้เป็นภรรยาใน ๒ กลุ่มอายุแรกเช่นเดียวกัน และเมื่อเปรียบเทียบผู้เป็นภรรยาในแต่ละ กลุ่มอายุระหว่างลูกจ้างโสภกับลูกจ้างที่ไม่มีบุตร พบว่าลูกจ้างโสภมีผู้เป็นภรรยาในอัตราส่วนสูงกว่า ผู้ไม่มีบุตร โดยเฉพาะกรณีผู้เป็นภรรยาบางส่วน ดังเช่นลูกจ้างโสภมีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปีถึงร้อยละ ๗๗.๒ ขณะที่ผู้ไม่มีบุตรมีเพียงร้อยละ ๕.๒ เท่านั้น ซึ่งปรากฏการณ์ ดังกล่าวแสดงถึงความรับผิดชอบของคนโสภที่รับภรรยาบางส่วนเป็นส่วนใหญ่ (ตารางที่ ๑๑)

ตารางที่ ๑๑ อัตราส่วนร้อยละของผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามจำนวนบุตรของลูกจ้างที่  
เคยสมรส

กลุ่มอายุ จำนวนบุตร	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
ไม่มี	(๒) ๒.๕	(๑) ๑.๘	(๑๓) ๑๒.๓	(๔) ๘.๓	(๔) ๑๗.๕	(๒) ๓.๕	(๖) ๘.๑	(๑๘) ๑๒.๕	(๑๐) ๕.๒	(๑๓) ๑๒.๓
๑	(๓๕) ๔๒.๒	(๓) ๕.๖	(๒๕) ๒๗.๕	(๗) ๑๔.๖	(๔) ๑๗.๕	(๒๒) ๓๗.๕	(๒) ๒.๗	(๑๔) ๙.๗	(๑๕) ๙.๘	(๑๔) ๑๓.๒
๒	(๒๒) ๒๖.๕	(๑๑) ๒๐.๕	(๑๗) ๑๖.๑	(๔) ๘.๓	(๒) ๘.๗	(๑๒) ๒๐.๘	(๗) ๙.๕	(๕) ๖.๒	(๖) ๓.๒	(๑๘) ๑๗.๐
๓	(๑๑) ๑๓.๓	(๑๕) ๓๕.๒	(๑๖) ๑๕.๑	(๑๐) ๒๐.๘	(๒) ๘.๗	(๒) ๓.๕	-	-	(๑) ๐.๕	(๕) ๕.๗
๔	(๕) ๑๐.๘	(๘) ๑๕.๘	(๘) ๗.๕	(๒) ๔.๒	(๒) ๘.๗	(๓) ๕.๒	(๕) ๕.๓	(๕) ๓.๕	(๕) ๒.๖	(๕) ๕.๗
๕	(๑) ๑.๒	(๕) ๗.๕	(๓) ๓.๘	(๒) ๔.๒	-	-	-	(๒) ๑.๕	-	(๓) ๒.๘
๖	-	(๒) ๓.๗	(๒) ๑.๕	(๑) ๒.๑	-	-	(๑) ๑.๓	-	(๑) ๐.๕	(๒) ๑.๕
๗	(๑) ๑.๒	(๕) ๗.๕	(๑) ๐.๕	(๒) ๔.๒	-	(๒) ๓.๕	(๒) ๒.๖	(๖) ๔.๒	(๒) ๑.๐	(๒) ๑.๕
ลูกจ้างโสด	(๒) ๒.๕	(๒) ๓.๗	(๑๗) ๑๖.๐	(๑๖) ๓๓.๓	(๕) ๓๕.๑	(๑๕) ๒๕.๕	(๕๓) ๗๐.๗	(๕๐) ๖๒.๕	(๑๔๕) ๗๗.๒	(๔๔) ๔๑.๕
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๕) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

#### ๔. จำนวนพี่น้องร่วมมารดา

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับอายุของผู้เป็นภรรยาของลูกจ้าง ได้แก่ จำนวนพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ของลูกจ้าง เนื่องจากพี่น้องของลูกจ้าง เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นภาระอย่างสำคัญแก่ลูกจ้างกลุ่มหนึ่ง อีกทั้งพี่/น้องอาจเป็นไต่ตั้งผู้เป็นภรรยาและดูแลแบ่งเบาภาระของลูกจ้าง จากการศึกษาพบว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๐ - ๓ ปี ๔ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๒.๖, ๔๒.๖, ๔๑.๕ และ ๓๕.๕ เป็นผู้ที่มีพี่น้องร่วมมารดา ๕ - ๖ คน แต่ลูกจ้างร้อยละ ๒๖.๑ ที่มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีพี่น้อง ๑ - ๒ คน, ๓ - ๔ คน และ ๕ - ๖ คน เท่ากัน เห็นได้ว่าลูกจ้างซึ่งมีพี่น้องจำนวน ๕ - ๖ คน มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ในอัตราส่วนที่สูงกว่าลูกจ้างที่มีจำนวนพี่น้องจำนวนแตกต่างกันออกไป แม้ใน ๓ กลุ่มอายุแรก จำนวนพี่น้องจะมีความสัมพันธ์ทางตรงกับอัตราส่วนผู้เป็นภรรยา แต่ในกลุ่มถัดไป ไม่แสดงความสัมพันธ์เช่นนั้น ประกอบกับจำนวนพี่/น้องโดยเฉลี่ยของลูกจ้าง = ๕.๕ คน ฉะนั้น การที่ลูกจ้างที่มีพี่น้อง ๕ - ๖ คน มีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์สูงทุกกลุ่มอายุ น่าจะเกิดจากอิทธิพลที่มีลูกจ้างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๓ ปี ๓๖ - ๕๕ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๕.๓, ๓๑.๖ และ ๒๕.๓ เป็นผู้ที่มีพี่น้องจำนวน ๕ - ๖ คนเช่นกัน แต่ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๔ - ๑๔ ปี และ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๗.๔ และ ๔๐.๒ เป็นผู้ที่มีพี่น้อง ๓ - ๔ คน โดยที่บุคคลที่มีอายุ ๔ - ๓๕ ปี นอกจากไต่แก่บุตรแล้ว ก็ยังมีน้องของลูกจ้างด้วย ทั้งนี้ผลจากการศึกษาดังกล่าว แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องของลูกจ้างกับอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาใน ๒ กลุ่มอายุนี้ โดยลูกจ้างที่มีพี่/น้องจำนวนน้อยคนจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาในกลุ่มอายุ ๔ - ๑๔ ปี และ ๑๕ - ๓๕ ปี ต่ำกว่าผู้ที่มีจำนวนมากกว่า หรือกล่าวได้ว่า พี่น้อง เป็นภาระมากกว่าที่จะช่วยแบ่งเบาภาระให้ (ตารางที่ ๑๒)

ตารางที่ ๑๒ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามจำนวนพี่น้องที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ จำนวนพี่น้อง	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๙	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๙	๖๐ <sup>+</sup>
๑ - ๒	(๗) ๘.๕	(๕) ๗.๕	(๗) ๖.๖	(๒) ๕.๒	(๖) ๒๖.๑	(๑) ๑.๗	(๑) ๑.๓	(๔) ๒.๘	(๕) ๒.๐	(๕) ๕.๗
๓ - ๔	(๒๔) ๒๘.๘	(๕) ๑๖.๗	(๒๖) ๒๔.๕	(๑๒) ๒๕.๐	(๖) ๒๖.๑	(๑๒) ๒๐.๗	(๑๓) ๑๗.๓	(๒๔) ๑๖.๗	(๔๔) ๒๒.๘	(๒๗) ๒๕.๕
๕ - ๖	(๒๗) ๓๒.๖	(๒๓) ๔๒.๖	(๔๔) ๔๑.๕	(๑๔) ๓๕.๕	(๖) ๒๖.๑	(๑๗) ๒๕.๓	(๒๒) ๒๕.๓	(๔๑) ๒๘.๕	(๖๑) ๓๑.๖	(๓๐) ๒๘.๓
๗ - ๘	(๑๔) ๑๖.๘	(๑๑) ๒๐.๘	(๑๗) ๑๖.๐	(๕) ๑๘.๘	(๕) ๒๑.๗	(๑๕) ๒๕.๕	(๒๘) ๓๗.๕	(๕๘) ๕๐.๒	(๕๖) ๒๕.๐	(๒๖) ๒๕.๕
๙ - ๑๐	(๖) ๗.๓	(๔) ๗.๕	(๑๑) ๑๐.๕	(๕) ๑๐.๕	-	(๑๑) ๑๕.๐	(๗) ๙.๕	(๑๑) ๗.๖	(๑๖) ๘.๓	(๑๐) ๙.๕
๑๑ - ๑๒	(๒) ๒.๕	(๒) ๓.๗	-	(๑) ๒.๑	-	(๒) ๓.๕	(๓) ๔.๐	(๔) ๒.๘	(๕) ๕.๗	(๕) ๕.๗
๑๓ - ๑๔	(๒) ๒.๕	(๑) ๑.๘	-	-	-	-	-	(๒) ๑.๕	(๓) ๑.๖	(๓) ๒.๘
๑๕ - ๑๖	(๑) ๑.๒	-	(๑) ๑.๐	-	-	-	(๑) ๑.๓	-	-	-
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๔) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐



๕. ระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานของลูกจ้างกับอายุของผู้เป็นภรรยา ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๓.๗ เป็นผู้ที่ย้ายอยู่นานกว่า ๑ - ๕ ปี ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๘ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๕.๖, ๓๑.๑ และ ๓๗.๕ เป็นผู้ที่ย้ายอยู่ในที่อยู่ปัจจุบันมานานกว่า ๑๐ ปี สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๐.๕ ได้แก่อายุที่ย้ายเกินกว่า ๕ - ๑๐ ปี แสดงว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์กลุ่มอายุต่าง ๆ เป็นผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในที่อยู่ปัจจุบันนานกว่า ๑๐ ปีเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ก็ต้องเป็นผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในระยะเวลาที่นานพอสมควร จึงจะมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงพอที่จะให้บุคคลอื่น ๆ พักอาศัยอยู่ได้ หรือพอที่จะผูกพันความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น เช่น การมีบุตร การมีบุตร เป็นต้น

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี, ๘ - ๑๔ ปี, ๑๕ - ๓๕ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๑.๔, ๓๓.๓, ๓๒.๖ และ ๓๔.๐ เป็นผู้ที่ย้ายอยู่นานกว่า ๕ - ๑๐ ปี มีเพียงลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๓๖ - ๕๕ ปี เพียงกลุ่มเดียวที่ส่วนใหญ่อายุที่ย้ายอยู่นานกว่า ๑ - ๕ ปี แสดงว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุต่าง ๆ ส่วนใหญ่อายุที่ย้ายอยู่นานกว่า ๕ - ๑๐ ปี เช่นกัน และอัตราส่วนของลูกจ้างที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลย มีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาบางส่วนต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ผลจากการศึกษาแสดงแนวโน้มที่ว่าลูกจ้างที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในระยะเวลาอันนานจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์สูงกว่าผู้ที่ย้ายอยู่ในเวลาที่สั้นกว่า สำหรับผู้เป็นภรรยาบางส่วนนั้น ลูกจ้างที่ย้ายอยู่ในเวลาที่นานพอสมควร มีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยาบางส่วนสูงกว่าผู้ที่เพิ่งมาอยู่หรืออยู่นานเกิน ๑๐ ปี ทั้งนี้จะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ เริ่มทำงานได้ไม่นานนัก ยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะรับภาระใด ๆ และผู้ที่ย้ายอยู่นานกว่า ๑๐ ปี ได้เปลี่ยนจากการรับภาระบางส่วนเป็นรับภาระโดยสมบูรณ์ ทำให้อัตราส่วนดังกล่าวลดลง (ตารางที่ ๑๓)

ตารางที่ ๑๓ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย  
ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันของลูก

เวลา ที่อยู่อาศัย	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
ต่ำกว่า ๖ เดือน	(๕) ๖.๐	(๒) ๓.๗	(๕) ๕.๗	(๒) ๕.๒	(๑) ๕.๓	(๑) ๑.๗	(๗) ๘.๓	(๑๓) ๘.๐	(๒๐) ๑๐.๔	(๘) ๗.๕
๖ เดือน- ๑ ปี	(๒) ๒.๔	-	(๕) ๓.๘	-	(๑) ๕.๓	(๑) ๑.๗	(๒) ๒.๗	(๗) ๕.๕	(๘) ๓.๖	(๒) ๑.๕
๑ ปี - ๕ ปี	(๒๔) ๓๓.๗	(๑๕) ๒๕.๕	(๒๖) ๒๕.๕	(๗) ๑๕.๖	(๕) ๑๗.๕	(๑๓) ๒๒.๔	(๒๔) ๓๒.๐	(๕๑) ๒๘.๕	(๖๕) ๓๓.๗	(๒๒) ๒๐.๘
๕ ปี - ๑๐ ปี	(๒๕) ๓๐.๒	(๑๕) ๒๗.๕	(๒๕) ๒๗.๕	(๑๖) ๓๓.๓	(๗) ๓๐.๕	(๒๕) ๔๑.๕	(๒๕) ๓๓.๓	(๕๗) ๓๒.๖	(๕๐) ๒๕.๕	(๓๖) ๓๕.๐
มากกว่า ๑๐ ปี	(๑๕) ๒๒.๕	(๑๖) ๒๕.๖	(๓๓) ๓๑.๑	(๑๘) ๓๗.๕	(๖) ๒๖.๑	(๑๕) ๒๕.๒	(๑๑) ๑๕.๗	(๒๐) ๑๓.๕	(๓๒) ๑๖.๖	(๓๑) ๒๕.๒
ตั้งแต่เกิด	(๕) ๕.๕	(๗) ๑๓.๐	(๕) ๘.๕	(๕) ๑๐.๕	(๕) ๑๗.๕	(๕) ๘.๖	(๖) ๘.๐	(๑๖) ๑๑.๑	(๑๕) ๘.๕	(๗) ๖.๖
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๕) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๕๕) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

## ๖. ลักษณะที่อยู่อาศัย

ลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้าง เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีผู้ เป็นภาระ อายุข้างกัน ซึ่งได้ศึกษาพบว่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี และ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๔ และ ๒๘.๒ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่บ้านเช่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ อายุ ๘ - ๑๔ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๕.๑ และ ๓๑.๒ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่บ้านตนเอง ซึ่งทั้งบ้านเช่าและบ้านตนเองล้วนเป็นที่อยู่อาศัยโดยอิสระของบุคคลในครอบครัว ลูกจ้างที่อยู่อาศัยอยู่บ้านเช่ามัก เป็นผู้ทำงานมาเพียง ๒ - ๓ ปี ยังไม่มีเงินเก็บพอที่จะซื้อหาบ้าน อยู่เอง ผู้ที่แต่งงานแล้วก็เพิ่งมีบุตร จึงมีผู้เป็นภาระในกลุ่มอายุ ๐ - ๗ ปีสูง สำหรับผู้เป็น ภาระอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี น่าจะได้แก่คู่สมรส ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับลูกจ้างนั่นเอง เมื่อลูกจ้าง อายุมากขึ้น ได้ทำงานมานานและมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเก็บเงินซื้อหาบ้านของตนเองได้ ก็จะมีบุตรเพิ่มขึ้น กับทั้งบุตรและคู่สมรสที่มีอายุก็เพิ่มขึ้นด้วย จึงมีผู้เป็นภาระอายุ ๘ - ๑๔ ปี และ ๓๖ - ๕๕ ปีสูง

สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๐ - ๗ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๕.๘ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่บ้านของบิดา/มารดา ผู้เป็นภาระในกลุ่มอายุนี้ได้แก่บุตร ซึ่งลูกจ้างควรรับภาระโดยสมบูรณ์ แต่เนื่องจากมีผู้ร่วมรับภาระจึงรับภาระเพียงบางส่วนเท่านั้น ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ๑๕ - ๓๕ ปี, ๓๖ - ๕๕ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๗.๒ ๕๕.๐, ๕๗.๐ และ ๒๗.๔ เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่หอพักคนงาน อันเป็นลักษณะที่พักอาศัยที่ลูกจ้างมิได้อยู่กับครอบครัว และมีไต่อยู่ร่วมกับผู้เป็นภาระของตน อันเป็นลักษณะของผู้เป็นภาระบางส่วน ส่วนใหญ่ที่มีไต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง (ตารางที่ ๑๔)

ตารางที่ ๑๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัยของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๔	๓๕-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๔	๓๕-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
หอพักคนงาน	(๗) ๘.๔	(๒) ๓.๗	(๙) ๘.๖	(๑๐) ๒๐.๘	(๕) ๒๑.๘	(๑๐) ๑๗.๒	(๔๓) ๕๗.๒	(๖๕) ๘๕.๐	(๑๑๐) ๕๗.๐	(๒๙) ๒๗.๔
บ้านพัก	(๑๔) ๑๖.๙	(๕) ๙.๓	(๑๔) ๑๓.๒	(๔) ๘.๔	(๑) ๕.๓	(๖) ๑๐.๔	(๕) ๖.๗	(๘) ๕.๖	(๑๐) ๕.๒	(๑๔) ๑๓.๒
บ้านของตนเอง/ คูสมรส	(๑๔) ๑๖.๙	(๑๙) ๓๕.๑	(๒๔) ๒๒.๖	(๑๕) ๓๑.๒	(๖) ๒๖.๑	(๑๐) ๑๗.๒	(๕) ๖.๗	(๑๓) ๙.๐	(๑๒) ๖.๒	(๑๙) ๑๗.๘
บ้านบิดา มารดา/ คูสมรส	(๙) ๑๐.๘	(๖) ๑๑.๑	(๑๒) ๑๑.๓	(๖) ๑๒.๕	(๖) ๒๖.๑	(๑๔) ๒๕.๙	(๑๔) ๑๘.๗	(๒๗) ๑๘.๘	(๔๒) ๒๑.๗	(๒๓) ๒๑.๗
บ้านญาติ	(๕) ๖.๐	(๓) ๕.๖	(๔) ๓.๘	(๔) ๘.๔	-	-	-	(๓) ๒.๑	(๔) ๒.๑	(๔) ๓.๘
บ้านเช่า	(๒๖) ๓๑.๔	(๑๑) ๒๐.๔	(๓๑) ๒๙.๒	(๔) ๘.๔	(๔) ๑๗.๔	(๑๔) ๒๔.๑	(๕) ๖.๗	(๒๐) ๑๓.๙	(๑๒) ๖.๒	(๑๓) ๑๒.๓
บ้านเช่าซื้อ	(๘) ๙.๖	(๘) ๑๔.๘	(๑๒) ๑๑.๓	(๕) ๑๐.๓	(๑) ๕.๓	(๓) ๕.๒	(๓) ๔.๐	(๘) ๕.๖	(๓) ๑.๖	(๔) ๓.๘
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๔) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๙๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

### ๗. ลักษณะครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ปัจจัยต่อไปที่สมควรนำมาพิจารณาคือ ลักษณะครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของลูกจ้าง ซึ่งพบว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๙ ปี ร้อยละ ๖๓.๘ เป็นผู้ อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว, ร้อยละ ๒๗.๗ อยู่ในครอบครัวขยายและร้อยละ ๘.๕ อาศัยอยู่ใน ครัวเรือนพิเศษ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๖๑.๐ อาศัยอยู่ใน ครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๓๓.๓ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๓.๗ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๖๗.๐ อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๒๓.๖ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๘.๔ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ > ลูกจ้างที่มี ผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๕๒.๐ อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๒๗.๑ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๒๐.๙ อาศัยอยู่ในครัวเรือนพิเศษ กลุ่มสุดท้ายคือ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๘.๑ เป็นผู้อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๓๔.๘ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๒๖.๑ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ

จากผลการศึกษาคังกล่าว แสดงให้เห็นว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว รองลงมา มีลักษณะครอบครัวขยาย สำหรับลูกจ้างที่อาศัยอยู่หอพัก คนงานอันจิกเป็นครัวเรือนพิเศษมีอัตราส่วนค่าที่สุก เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากครอบครัวเดี่ยว มักเป็นครอบครัวที่ลูกจ้างเป็นหัวหน้าครัวเรือน จึงต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวที่ซึ่ง มีอายุแตกต่างกัน ทั้งนี้เมื่อนำจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาพิจารณาด้วย พบว่าไม่ว่าจะเป็น ครอบครัวเดี่ยวหรือขยาย ลูกจ้างที่มีสมาชิกในครัวเรือน ๔ - ๖ คน มีอัตราส่วนผู้เป็นภรรยา สูงที่สุดในทุกกลุ่มอายุ ฉะนั้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจึงมีใช้ตัวกำหนดผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ ของลูกจ้าง

ในกรณีผู้เป็นภรรยาบางส่วนพบว่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๙ ปี ร้อยละ ๕๐.๐ เป็นผู้อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว, ร้อยละ ๓๒.๘ อยู่ในครอบครัวขยายและ ร้อยละ ๑๗.๒ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๘ - ๑๔ ปี ร้อยละ ๒๖.๗ อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๑๘.๗ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๕๕.๖ เป็นผู้

อยู่ในครัวเรือนพิเศษ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ร้อยละ ๒๙.๒ อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๒๔.๓ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๔๖.๕ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ร้อยละ ๒๔.๘ อยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๑๖.๖ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๕๘.๕ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ กลุ่มสุดท้ายคือลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๓๑.๒ เป็นผู้อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๓๕.๔ อยู่ในครอบครัวขยาย และร้อยละ ๓๓.๐ อยู่ในครัวเรือนพิเศษ

เมื่อนำจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาพิจารณาด้วย พบว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนอายุ ๐ - ๓ ปี ส่วนใหญ่ได้แก่ผู้มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว และมีสมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๓ คน ซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก ส่วนลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วน กลุ่มอายุ ๔ - ๑๔ ปี, ๑๕ - ๓๕ ปี, ๓๖ - ๕๕ ปี มีความสัมพันธ์กับลักษณะครัวเรือนพิเศษสูง เนื่องจากลูกจ้างส่วนใหญ่อยู่หอพักคนงาน และรับภาระเลี้ยงดูพ่อ แม่ ที่และน้องในลักษณะส่งเงินหรือส่งของไปให้ที่บ้าน ภูมิลำเนาเดิม ส่วนในกลุ่มผู้เป็นภรรยาอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปนั้น ลูกจ้างในครอบครัวทุกแบบรับภาระในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ ๑๕)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๕ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภรรยาตามกลุ่มอายุ จำแนกตามลักษณะครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้าง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภรรยาบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๔๙	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๔๙	๖๐ <sup>+</sup>
ครัวเรือนปกติ										
ครอบครัวเดี่ยว	(๕๓) ๖๓.๕	(๓๔) ๖๓.๐	(๗๑) ๖๗.๐	(๒๕) ๕๒.๐	(๙) ๓๙.๑	(๒๕) ๕๐.๐	(๒๐) ๒๖.๗	(๔๒) ๒๙.๒	(๔๘) ๒๔.๙	(๓๓) ๓๑.๒
๑ - ๓ คน	(๒๓) ๒๗.๗	(๒) ๓.๗	(๓๐) ๓๘.๔	(๗) ๑๔.๖	(๓) ๑๓.๐	(๑๕) ๒๕.๙	(๕) ๖.๗	(๑๗) ๑๑.๙	(๑๙) ๙.๘	(๑๗) ๑๖.๐
๔ - ๖ คน	(๓๐) ๓๖.๒	(๓๐) ๕๕.๖	(๓๘) ๓๕.๘	(๑๖) ๓๓.๓	(๖) ๒๖.๑	(๑๑) ๑๙.๐	(๙) ๑๒.๐	(๑๕) ๑๐.๔	(๑๙) ๙.๘	(๑๒) ๑๑.๔
๗ - ๙ คน	-	(๒) ๓.๗	(๓) ๒.๘	(๒) ๔.๑	-	(๓) ๕.๑	(๖) ๘.๐	(๑๐) ๖.๙	(๑๐) ๕.๓	(๕) ๓.๘
ครอบครัวขยาย	(๒๓) ๒๗.๗	(๑๘) ๓๓.๓	(๒๕) ๒๓.๖	(๑๓) ๒๗.๑	(๘) ๓๘.๘	(๑๙) ๓๒.๘	(๑๑) ๑๔.๗	(๓๕) ๒๔.๓	(๓๒) ๑๖.๖	(๓๘) ๓๕.๘
๑ - ๓ คน	(๒) ๒.๔	(๑) ๑.๘	(๒) ๑.๙	(๑) ๒.๑	(๒) ๘.๗	(๑) ๑.๗	-	(๓) ๒.๑	(๕) ๒.๑	(๒) ๑.๙
๔ - ๖ คน	(๑๕) ๑๘.๑	(๙) ๑๖.๗	(๑๓) ๑๒.๓	(๘) ๑๖.๖	(๕) ๑๗.๕	(๑๓) ๒๒.๔	(๘) ๑๐.๗	(๑๙) ๑๓.๒	(๑๕) ๗.๓	(๒๔) ๒๒.๖
๗ - ๙ คน	(๕) ๕.๘	(๖) ๑๑.๑	(๗) ๖.๖	(๒) ๔.๒	(๒) ๘.๗	(๕) ๗.๐	(๓) ๕.๐	(๙) ๖.๓	(๙) ๕.๖	(๑๐) ๙.๕
๑๐ - ๑๒ คน	(๒) ๒.๔	(๒) ๓.๗	(๓) ๒.๘	(๒) ๔.๒	-	(๑) ๑.๗	-	(๓) ๒.๑	(๕) ๒.๑	(๒) ๑.๙
๑๓ - ๑๕ คน	-	-	-	-	-	-	-	(๑) ๑.๖	(๑) ๐.๕	-
ครัวเรือนพิเศษ	(๗) ๘.๕	(๒) ๓.๗	(๑๐) ๙.๕	(๑๐) ๒๐.๙	(๖) ๒๖.๑	(๑๐) ๑๗.๒	(๔๔) ๕๘.๖	(๖๗) ๕๖.๕	(๑๑๓) ๕๘.๕	(๓๕) ๓๓.๐
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๕) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๙๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

๔. การศึกษา อาชีพและรายได้

ในเรื่องการศึกษาของลูกจ้างกับอายุของผู้เป็นภรรยา ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา โดยสมบูรณ์ อายุ ๐ - ๗ ปี, ๘ - ๑๔ ปี, ๑๕ - ๒๑ ปี และ ๒๒ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๘, ๔๔.๘, ๔๗.๘ และ ๓๘.๒ เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ๔ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา โดยสมบูรณ์อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๑ เป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนในทุกกลุ่มอายุส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๕, ๕๒.๐, ๔๗.๒, ๔๓.๕ และ ๔๗.๒ ตามลำดับ เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งสิ้น กล่าวได้ว่าลูกจ้างที่มีผู้เป็น ภรรยาทุกระดับอายุ ล้วนจบการศึกษาเพียงระดับพื้นฐานทั้งสิ้น (ตารางที่ ๑๖)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของลูกจ้างกับอายุของผู้เป็นภรรยา พบว่า ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๐ - ๗ ปี และ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๐ และ ๕๓.๘ เป็นผู้ประกอบอาชีพช่าง ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์อายุ ๘ - ๑๔ ปี, ๑๕ - ๒๑ ปี และ ๒๒ ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๒.๖, ๓๓.๓ และ ๓๘.๒ เป็นคนงานไร้ฝีมือ หรือกรรมกร ส่วนลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนในทั้ง ๕ กลุ่มอายุส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๕, ๖๔.๐ ๕๐.๗, ๕๕.๕ และ ๑๕.๓ ตามลำดับ เป็นคนงานไร้ฝีมือทั้งสิ้น (ตารางที่ ๑๗)

สำหรับระดับรายได้ของลูกจ้างที่มีผลต่ออายุของผู้เป็นภรรยา ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยา โดยสมบูรณ์ อายุ ๐ - ๗ ปี เป็นผู้มีรายได้ต่อเดือน ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท และ ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท ในอัตราส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ ๒๔.๑ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๘ - ๑๔ ปี และ ๑๕ - ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๒.๒ และ ๒๕.๓ เป็นผู้มีรายได้ ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๓๖ - ๕๕ ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๗.๑ เป็นผู้ มีรายได้ ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท และลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน ๑,๐๐๐ บาท และต่ำกว่ากัน ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท ในอัตราส่วน เท่ากัน คือร้อยละ ๒๑.๗ สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภรรยาบางส่วนทั้ง ๕ กลุ่ม อายุส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔.๘, ๖๑.๓, ๕๔.๑, ๕๗.๐ และ ๓๘.๗ ตามลำดับกลุ่มอายุเป็นผู้มีรายได้ต่อเดือน ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท (ตารางที่ ๑๘)



ตารางที่ ๑๖ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามระดับการศึกษาของลูกจ้าง

ระดับการศึกษา	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๔	๓๕-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๔	๓๕-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
ประถมปีที่ ๔	(๒๖) ๓๑.๔	(๒๔) ๔๔.๔	(๒๗) ๒๕.๕	(๒๓) ๔๗.๘	(๕) ๓๘.๒	(๓๑) ๕๓.๕	(๓๕) ๕๒.๐	(๖๘) ๔๗.๒	(๘๔) ๔๓.๕	(๕๐) ๔๗.๒
ประถมปีที่ ๕ - ๗	(๑) ๑.๒	-	(๔) ๓.๘	-	-	(๒) ๓.๔	(๔) ๕.๓	(๓) ๒.๑	(๑๑) ๕.๗	(๖) ๕.๗
มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓	(๒๔) ๒๘.๕	(๑๖) ๒๕.๕	(๓๓) ๓๑.๑	(๘) ๑๖.๗	(๓) ๑๓.๐	(๑๐) ๑๗.๒	(๑๕) ๒๕.๓	(๓๐) ๒๐.๘	(๕๐) ๒๕.๕	(๒๔) ๒๒.๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕	(๕) ๖.๐	(๓) ๕.๖	(๘) ๗.๕	-	(๓) ๑๓.๐	(๑) ๑.๘	(๕) ๖.๗	(๖) ๔.๒	(๑๔) ๗.๓	(๕) ๕.๗
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	(๑๗) ๒๐.๕	(๓) ๕.๖	(๑๕) ๑๔.๒	(๕) ๘.๓	(๓) ๑๓.๐	(๑๐) ๑๗.๒	(๖) ๘.๐	(๑๗) ๑๑.๘	(๑๘) ๙.๓	(๑๑) ๑๐.๕
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง	(๗) ๘.๔	(๖) ๑๑.๑	(๑๒) ๑๑.๓	(๕) ๘.๓	(๒) ๘.๘	-	-	(๑๕) ๙.๗	(๑๑) ๕.๗	(๕) ๕.๗
ปริญญาตรี	(๒) ๒.๔	(๑) ๑.๕	(๗) ๖.๖	(๘) ๑๖.๘	(๓) ๑๓.๐	(๕) ๖.๕	(๒) ๒.๗	(๖) ๔.๒	(๕) ๒.๖	(๕) ๕.๗
สูงกว่าปริญญาตรี	(๑) ๑.๒	(๑) ๑.๕	-	(๑) ๒.๑	-	-	-	-	-	-
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๕) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๕๔) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๗ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามอาชีพของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	อาชีพ	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔
วิชาชีพ, วิชาการ	(๕) ๖.๐	(๔) ๗.๔	(๑๓) ๑๒.๒	(๗) ๑๔.๖	(๕) ๒๑.๗	(๒) ๓.๔	(๓) ๔.๐	(๔) ๖.๓	(๑๒) ๖.๒	(๔) ๘.๕
งานบริหาร	(๑๑) ๑๓.๓	(๑๕) ๔.๒	(๑๕) ๑๔.๒	(๗) ๑๔.๖	(๑) ๔.๕	(๔) ๖.๔	(๓) ๔.๐	(๕) ๓.๕	(๕) ๒.๖	(๗) ๖.๖
เสมียน	(๑๑) ๑๓.๓	(๒) ๓.๗	(๖) ๕.๗	(๒) ๔.๒	(๓) ๑๓.๐	(๕) ๘.๖	(๒) ๒.๗	(๑๑) ๗.๕	(๑๖) ๘.๓	(๗) ๖.๖
การขนส่ง, คมนาคม	(๒) ๒.๔	(๑) ๑.๔	(๒) ๑.๔	(๓) ๖.๓		(๑) ๑.๗	(๒) ๒.๗	(๕) ๓.๕	(๑) ๐.๕	(๒) ๑.๔
ช่าง	(๔๔) ๕๓.๐	(๑๔) ๓๕.๒	(๔๖) ๔๓.๔	(๑๓) ๒๗.๐	(๕) ๒๑.๗	(๑๕) ๒๕.๔	(๑๗) ๒๒.๖	(๔๑) ๒๘.๕	(๕๒) ๒๖.๔	(๓๓) ๓๑.๑
กรรมกร	(๑๐) ๑๒.๐	(๒๓) ๔๒.๖	(๒๔) ๒๒.๖	(๑๖) ๓๓.๓	(๔) ๓๕.๒	(๓๑) ๕๓.๕	(๔๘) ๖๔.๐	(๗๓) ๕๐.๗	(๑๐๗) ๕๕.๕	(๔๘) ๔๕.๓
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๔) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๙๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๘ อัตราส่วนร้อยละแสดงผู้เป็นภาระตามกลุ่มอายุ จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของ  
ลูกจ้าง

กลุ่มอายุ รายได้/บาท	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์					ผู้เป็นภาระบางส่วน				
	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>	๐-๗	๘-๑๔	๑๕-๓๕	๓๖-๕๔	๖๐ <sup>+</sup>
๑,๐๐๐ และต่ำกว่า	(๒) ๒.๔	(๕) ๑๖.๗	(๖) ๕.๗	(๔) ๘.๓	(๕) ๒๑.๗	(๖) ๑๐.๓	(๔) ๕.๓	(๑๑) ๗.๖	(๑๘) ๕.๓	(๕) ๘.๕
๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐	(๑๘) ๒๑.๗	(๑๑) ๒๑.๓	(๑๗) ๑๖.๓	(๑๓) ๒๗.๑	(๕) ๒๑.๗	(๒๖) ๔๔.๘	(๔๖) ๖๑.๓	(๗๘) ๕๔.๑	(๑๑๐) ๕๗.๐	(๔๑) ๓๘.๗
๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐	(๒๐) ๒๔.๑	(๕) ๗.๔	(๒๓) ๒๑.๖	(๖) ๑๒.๕	(๔) ๑๗.๔	(๑๒) ๒๐.๘	(๕) ๑๒.๐	(๑๗) ๑๑.๘	(๒๕) ๑๓.๐	(๑๘) ๑๗.๐
๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐	(๒๐) ๒๔.๑	(๑๒) ๒๒.๒	(๓๐) ๒๘.๓	(๘) ๑๖.๗	(๒) ๘.๗	(๕) ๘.๗	(๘) ๑๐.๗	(๒๑) ๑๔.๖	(๒๐) ๑๐.๔	(๑๗) ๑๖.๐
๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐	(๑๒) ๑๔.๕	(๕) ๘.๓	(๕) ๘.๕	(๔) ๘.๓	(๓) ๑๓.๐	(๔) ๖.๕	(๓) ๔.๐	(๘) ๕.๖	(๗) ๓.๖	(๑๑) ๑๐.๔
๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐	(๕) ๖.๐	(๕) ๘.๓	(๘) ๗.๕	(๒) ๔.๒	(๑) ๔.๔	(๑) ๑.๗	(๒) ๒.๗	(๖) ๔.๒	(๗) ๓.๖	(๑) ๐.๕
๖,๐๐๑ - ๗,๐๐๐	(๕) ๖.๐	(๕) ๘.๓	(๑๐) ๘.๔	(๖) ๑๒.๕	(๒) ๘.๗	(๒) ๓.๔	-	-	(๕) ๒.๖	(๔) ๓.๘
๗,๐๐๑ - ๘,๐๐๐	-	-	(๑) ๐.๕	(๑) ๒.๑	-	-	(๑) ๑.๓	(๑) ๐.๗	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕
๘,๐๐๐ <sup>+</sup>	(๑) ๑.๒	(๓) ๕.๕	(๒) ๑.๘	(๔) ๘.๓	(๑) ๔.๔	(๒) ๓.๔	(๒) ๒.๗	(๒) ๑.๔	-	(๔) ๓.๘
รวม	(๘๓) ๑๐๐	(๕๔) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐	(๔๘) ๑๐๐	(๒๓) ๑๐๐	(๕๘) ๑๐๐	(๗๕) ๑๐๐	(๑๔๔) ๑๐๐	(๑๕๓) ๑๐๐	(๑๐๖) ๑๐๐

โดยที่ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการศึกษาในรูปแบบของลูกจ้าง ทำให้ข้อมูลของลูกจ้างบางส่วนที่ได้รับการศึกษาอบรมหลักสูตรช่าง ประกอบกับลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้ทำงานมานานมีประสบการณ์และมีฝีมือในการทำงาน ก็จะได้รับ การเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ทำให้ดูเหมือนการศึกษา อาชีพและรายได้มีอิทธิพลต่อผู้ เป็นภาระ โดยสมบูรณ์ ในกลุ่มอายุต่าง ๆ ของลูกจ้างในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกัน ดัง เช่นลูกจ้างที่มีผู้ เป็นภาระอายุ ๐ - ๗ ปี ส่วนใหญ่ เป็นผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ประกอบอาชีพช่างและมีรายได้เดือนละ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท ซึ่งถ้าพิจารณาตามเหตุผลข้างบนจะเห็นว่าไม่ขัดกันแต่ประการใด สำหรับผู้ เป็นภาระบางส่วนนั้น ทั้งการศึกษา อาชีพและรายได้มีผลต่อผู้ เป็นภาระบางส่วนในทุกกลุ่มอายุอย่าง สอดคล้องกันทุกประการ

ผลที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร จำนวนพี่น้องร่วมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ ระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน ลักษณะที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของลูกจ้างกับอายุของผู้ เป็นภาระ โดยสมบูรณ์และบางส่วนได้พบว่า ลักษณะที่แตกต่างกันของลูกจ้างมีผลต่อความแตกต่างภายในกลุ่ม ลูกจ้างที่มีผู้ เป็นภาระกลุ่มอายุเดียวกัน แต่ไม่มีผลต่อความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ ซึ่ง เห็นได้ ชัดว่า จำนวนลูกจ้างที่มีผู้ เป็นภาระส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มอายุจะ เกาะกลุ่มกัน แสดงว่าปัจจัยที่แสดง อิทธิพลต่ออายุของผู้ เป็นภาระทุกกลุ่มอายุมีลักษณะ เช่นเดียวกัน จึงทำให้อัตราส่วนลูกจ้างที่มีผู้ เป็นภาระในทุกลุ่มอายุมีแบบแผนในตนเอง เหมือนกัน เป็นส่วนใหญ่ ดังผลการศึกษาที่แสดงให้ เห็นแล้ว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย